

„ПО ЖЪТВА“ И „ПО ЖИЦАТА“ - ВЕРБАЛИЗИРАНЕ НА НАДЕЖДАТА И СТРАДАНИЕТО

Методий Кирилов

Цели и задачи на презентацията

- Да се открият връзки между два текста, включени в програмата за НВО.
- Да се опише как присъстват надеждата и смъртта в двата текста.
- Да се открият начините на тяхното вербализиране.
- Да се направят съответните изводи.
- Да бъде от полза на учителите и учениците.

НАДЕЖДА И СМЪРТ В „ПО ЖЪТВА“

- Жътвата в традиционната култура на българина
 - върхово натоварване на човека;
 - залог за оцеляване;
 - жътвата като алюзия на смъртта;
 - жътварската песен

*Облагала се, мори, Петкана,
леле, облагала се Петкана,
със неин мал девера,
Петкана валог да ожне,
Никола за ден земя да изоди.*

НАДЕЖДА И СМЪРТ В „ПО ЖЪТВА“

- Началният пейзаж и неговите внушения.
- Природните знаци от пролетта.
- Самата надежда сякаш прелита над полето.
- Смъртта в края.

НАДЕЖДА В „ПО ЖЪТВА“ – ВЕРБАЛИЗАЦИЯ

- Надеждата присъства иносказателно и осезаемо. Иносказателно я виждаме в знаците, които дава настъпващата година;
 - в молитвите на хората, отправени към Бога;
 - ясно я виждаме като знак - прелита като птица над полето.

СМЪРТ В „ПО ЖЪТВА“

Смъртта също присъства като смътно очакване:

- в заглавието – сякаш то е елиптична форма на изказването *Смърт по жътва* или *Смърт по време на жътва*; темпоралните употреби на предлога са нещо обичайно;
- в необичайната горещина;
- в поведението на птиците;

Смъртта също присъства пряко, без да е назована директно, в изразите:

- *Грозна вест*;
- *Пак жертва*;
- *Пенка примряла от жертва*;
- *Описанието на момичето*;
- *Тъжен празник*;
- *Погребваха Пенка.*

НАДЕЖДАТА И СМЪРТТА В „ПО ЖИЦАТА“

- Заглавието е елиптично изказване и може да го развържем като По жицата е спасението и надеждата. Тук предлогът е локативна употреба.
- Започва с нещастие и смърт;
- Тъга в живота на Нонка.
- Случката със змията – беда, дошла, сякаш от друг свят.
- Надеждата – чрез вестта на близката.
- Чрез образа на бялата лястовица.

ЕКСПЛИЦИРАНЕ НА НЕЩАСТИЕТО И СМЪРТТА В „ПО ЖИЦАТА“

- Пряко назоваване: *Не ни траят децата, Измряха ни две-три още малки;*
- Описание на външните белези на болестта: *зачама, няма нищо, а вехне, снагата стопена;*
- Преживяванията на другите: *треперещи ръце, отпусната забрадка;*
- Чрез образа на змията: *нечисто същество, чието докосване носи беда;*
- Пряко възкликание „Колко мъка има по тоя свят, Боже!“

ВЕРБАЛИЗИРАНЕ НА НАДЕЖДАТА В „ПО ЖИЦАТА“

- По заобиколен начин
- „Късмет имала и Нонка“
- С присъствието на бялата лястовица
“Ще я видиш и ти.”
- Чрез пряко внушение:
„ще оздравееш, чедо, не бой се!“

СРАВНЕНИЕ

- Разказът „По жътва“ започва с внушение за надежда и щастие.
- Нещастieto в образа на смъртта на един от колектива идва сякаш изведнъж.
- „По жицата“ започва с поредица от трагични събития, въпреки нещастията в разказа присъства надеждата в образа на бялата лястовица.
- Заглавията и на двете творби могат да се разглеждат като елиптични изказвания, вербализиращи екзистенциални човешки проблеми.
- Действията и в двете творби се развиват на полето – сякаш е символ за целия земен свят.
- Нещастieto и надеждата са представени описателно чрез тенденцията от последните години – хубава пролет, богата жътва, щастие; умират няколко деца и последното се разболява.

СРАВНЕНИЕ

- Показани са последствиията на от нещастieto върху другите.
- В описаните екзистенциални събития сякаш има неизказано предопределение: много добро не е на добро и не всяко зло е вечно.
- Присъсват образи на животни символи: птиците, змията. В първия случай птиците предупреждават хората, а във втория змията отключва нещастieto.
- Надеждата и нещастieto биват назовани пряко.
- Надеждата и нещастieto биват назовани описателно.
- И в двата разказа присъства жътвата. В първия активно и действено с падащи снопи, във втория полето е спокойно, а жътварките спят на завет под снопите.

ИЗВОДИ

- В двата разказа са разработени важни екзистенциални проблеми.
- Двата разказа представят в огледален план нещастieto и надеждата.
- Майсторите на разказа използват различни средства, за да внушат по възможно най-вълнуващ начин случващото се.
- Иносказателно – чрез символи, чрез представяне на тенденции от човешкото битие; чрез елиптични изказвания.
- Пряко – чрез речта на повествователя и на някого от героите.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

